

For en måned siden ante jeg ingenting om dette. Jeg var på vei til Nepal og opp i Himalaya hvor det ikke finnes dekning - bare høydesyke. Men jeg liker å være sliten og småkvalm, så det er greit. Den 28. mai ramla vi ned fra fjellet igjen og fikk dekning. Noe av det verste jeg vet er å sjekke mail etter å ha vært lenge borte, men det var så klart det første jeg gjorde likevel. Og jeg tror dette var første gang i mitt liv at det var gjennomført digg å sjekke en innboks med 80 uleste e-poster, for én av dem var "gratulerer med MatNat sin første formidlingspris". Og jeg ble så glad, dere aner ikke.

Det tok ti veldig varme, forurensede, ekle timer med bil til Kathmandu, men jeg var slitsomt euforisk hele veien.

Fordi.

Jeg tenker at den beste typen samfunn vi kan leve i, er et opplyst samfunn. Altså et samfunn der folk enten har kunnskap eller ønsker å tilegne seg kunnskap, og gjør det på en kritisk måte.

Et samfunn det vi ikke bare tror det vi vil tro, ikke bare leter etter informasjon som bekrefter det vi allerede tror, men der vi vil ha sannheten, uansett hvordan den stiller seg til det vi allerede vet og hvor potensielt hard den er å fordøye.

Et sånt samfunn er sosialt, politisk og utviklingsmessig bra, fordi sannheten er uavhengig av hvem som mener den, og fordi vi tross alt må vite hva som er riktig før vi kan utvikle oss videre.

Fake news og ukritisk tenkning er blant de største truslene mot det opplyste samfunnet vi lever i, og et velfungerende demokrati.

Informasjon har aldri vært så tilgjengelig som nå, men informasjon er ikke nødvendigvis det samme som kunnskap og det leveres ikke med kritisk tankegang.

Da er det viktig at de som sitter med kunnskap tar praten.

Og med "dem" mener jeg "oss". Vi må snakke om det vi har peiling på, på en måte som gjør det tilgjengelig. Utfordre andre sine meninger og få dem til å tenke kritisk.

Vi har et moralsk ansvar, for ikke å si en samfunnsplikt, her - fordi vi får faktisk penger for å finne ut av ting (studielån teller som penger, selv om jeg vet at det ikke er sykt mye).

Jeg mener oppriktig og inderlig at å gjøre innsikt og forskning tilgjengelig er en del av ansvaret til dagens forskere.

Så nå skjønner dere kanskje hvorfor jeg ble så glad langt inne i hjertet over denne prisen :)

Men. Formidling kan, i tillegg til å være både gøy og vanskelig, være litt skummelt. For tenk om man sier noe feil.

To ting:

- 1) Å gjøre feil er menneskelig. Alle gjør det. Men å innrømme feil er et steg opp - det gjør oss ærlige, sympatiske og tilgjengelige.

Dessuten er hele greia med forskning at vi ikke vet alt, og er komfortable med at vi ikke vet alt.

- 2) Sist jeg var på Abels Tårn, altså på live radio og TV foran hele Norge, sendte jeg Andromeda-galaksen 100 ganger lengre bort enn en egentlig er. Den er 2.5 millioner lysår borte, og jeg sa 250 millioner lysår. Jeg bomma på dritlangt og dødslangt der altså. Jeg fikk korreks i et kommentarfelt etterpå (dette er for dårlig til å være på TV), men fagmiljøet utstøtte meg ikke, karriera mi rakna ikke og mamma er fremdeles glad i meg. (Pek på slide: Og de her to kunne heller ikke brydd seg mindre.)
Fordi det viktige er ikke å kunne ting utenat. Det viktige er at det går an å finne ut av ting, og det er det vi driver med. Vi driver med kunnskap, ikke bare informasjon. Og det er kunnskap som er viktig å få ut, sammen med tankegangen som ligger bak kunnskapen.

Så. Kjenn litt på privilegiet med å bare lure på ting og lære ting - på heltid.

Gi noe tilbake til samfunnet som gir dere denne muligheten, ved å fortelle om det dere vet, være ærlig på hva dere (og vi!) ikke vet - for det finnes så mye vi ikke vet! -, og ta praten med folk om kritisk tankegang. Det er litt viktig, og hvem skal gjøre det, hvis ikke vi.